



R o z s u d o k
V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **J. C.**, bývajúceho v J., zastúpeného JUDr. F. K., advokátom so sídlom v P., proti žalovanému **MVDr. D. G.**, bývajúcemu v S., za účasti **Sociálnej poisťovne**, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, pobočka Stará Ľubovňa, ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaného, **o náhradu škody z pracovného úrazu**, vedenej na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 4 C 22/2003, o dovolaní vedľajšej účastníčky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 11. februára 2008 sp. zn. 8 Co 28/2007 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie vedľajšej účastníčky **z a m i e t a .**

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Stará Ľubovňa 7. apríla 2003 sa žalobca domáhal voči žalovanému náhrady škody spôsobenej mu pracovným úrazom dňa 27. marca 1996, pri ktorom utrpel zlomeninu ľavého predkolenia a členka vpravo, v dôsledku čoho bol viackrát operovaný a bol mu priznaný invalidný dôchodok. V rámci uplatneného nároku po pripustení zmeny žaloby v priebehu konania žiadal priznať náhradu za bolesť v sume 8 550,-- Sk (zodpovedajúcej 2-násobku sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený

lekárskym posudkom), za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 1 005 500,-- Sk (zodpovedajúcej 50-násobku sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený lekárskym posudkom) a za stratu na zárobku počas práceneschopnosti a po skončení práceneschopnosti.

Okresný súd Stará Ľubovňa rozsudkom zo 14. decembra 2006 č. k. 4 C 22/2003-284 uložil žalovanému povinnosť uhradiť žalobcovi z titulu bolestného sumu 4 275,-- Sk (141,90 EUR) a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 5 100,-- Sk (169,29 EUR), a to v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti uplatnených náhrad bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že v ďalšej prevyšujúcej časti týkajúcej sa uplatnených náhrad za stratu na zárobku vylučuje vec na samostatné konanie, v ktorom bude rozhodnuté aj o trovách tohto konania.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací na odvolanie žalobcu rozsudkom z 11. februára 2008 sp. zn. 8 Co 28/2007 rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcom výroku zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 381 900,-- Sk (12 676,76 EUR) do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku o zamietnutí žaloby nad sumu 4 275,-- Sk z titulu bolestného a vo výroku o zamietnutí žaloby nad sumu 387 000,-- Sk (12 846,05 EUR) z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Rozhodol tiež, že o trovách odvolacieho konania sa rozhodne v konečnom rozhodnutí vo veci. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že v časti uplatneného nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia sú splnené podmienky pre zvýšenie tejto náhrady na 20-násobok sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený lekárskym posudkom. Takéto zvýšenie náhrady považoval za primerané poukazujúc pritom na výsledky vykonaného dokazovania, ktorým bolo zistené, že žalobca utrpel úraz vo veku 35 rokov, že pred úrazom okrem zamestnania vykonával všetky domáce fyzické práce, ktoré v súčasnej dobe nie je schopný vykonávať ani v minimálnom rozsahu, že v oblasti športového, kultúrneho a osobného života je značne hendikepovaný a stal sa plným invalidným dôchodcom. Vychádzajúc zo základného počtu bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia 335 a z náhrady za 1 bod 60,-- Sk určil prisúdenú sumu 381 900,-- Sk ako rozdiel medzi sumou 402 000,-- Sk (predstavujúcu 20-násobok základnej náhrady 20 100,-- Sk /335 x 60 Sk/) a už vyplatenou sumou 15 000,-- Sk a sumou 5 100,-- Sk právoplatne priznanou rozsudkom súdu prvého stupňa.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie vedľajšia účastníčka. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci. Namietala, že u žalobcu neboli dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a že odvolací súd vychádzal z nesprávnej sumy odškodnenia pripadajúcej na jeden bod.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) uznesením z 24. novembra 2009 sp. zn. 4 Cdo 190/2008 rozsudok Krajského súdu v Prešove z 11. februára 2008 sp. zn. 8 Co 28/2007 a rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa zo 14. decembra 2006 č. k. 4 C 22/2003-284 vo výroku o povinnosti žalovaného uhradiť žalobcovi z titulu bolestného sumu 4 275,-- Sk a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 5 100,-- Sk do troch dní do právoplatnosti rozsudku a vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti uplatnených náhrad bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia zrušil a konanie zastavil. Zároveň rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia sa vec postupuje Sociálnej poisťovni v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8 a že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zrušenie označených rozsudkov a zastavenie konania odôvodnil zánikom právomoci súdu na konanie a rozhodovanie o uplatnených nárokoch na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku zmeny právnej úpravy vykonanej zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení s účinnosťou od 1. januára 2004.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 24. novembra 2010 sp. zn. I. ÚS 233/2010 okrem iného rozhodol, že uznesenie najvyššieho súdu z 24. novembra 2009 sp. zn. 4 Cdo 190/2008 sa zrušuje a vec sa vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zrušenie označeného uznesenia najvyššieho súdu odôvodnil porušením princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ku ktorému došlo tým, že najvyšší súd rozhodol odlišným spôsobom ako v skutkovo i právne obdobných veciach bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré sa odchýlil od stanoviska občianskoprávneho a správneho kolégia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 27/2006. Ústavný súd ďalej zdôraznil, že aj

v prípade, ak by najvyšší súd poukázal na uvedené stanovisko, v materiálnom právnom štáte sa od všeobecných súdov vyžaduje, aby v prípadoch, keď došlo k zmene rozhodovania, rozhodovali v súlade so zmeným právnym názorom. To znamená, že ak by senáty najvyššieho súdu rozhodovali v súlade s týmto stanoviskom, no jeden senát by rozhodoval inak, dochádzalo by rozhodovaním tohto senátu k porušovaniu zásad právnej istoty.

Najvyšší súd po opätovnom prejednaní veci, viazaný právnym názorom ústavného súdu, podľa ktorého, by rozhodovanie vychádzajúce zo záveru o nedostatku právomoci súdu, vzhľadom na inú rozhodovaciu prax ostatných senátov najvyššieho súdu, bolo porušením zásady právnej istoty (teda viazaný právnym názorom, že právomoc súdu daná je), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie vedľajšej účastníčky nie je dôvodné.

Najvyšší súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu väd konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O.s.p. a iných väd, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú. Následne preto skúmal správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, a to (vychádzajúc z obsahu podaného dovolania) právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke opodstatnenosti nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 20-násobku sumy pripadajúcej na základný počet bodov určený znaleckým posudkom a v otázke určenia správnej výšky tejto náhrady za jeden bod.

Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva na zistený skutkový stav alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie. V rámci dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd skúma, či zistený skutkový stav umožňoval, resp. neumožňoval právny záver, ku ktorému dospel odvolací súd.

Pri určovaní výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v preskúmvanej veci treba vychádzať z právneho predpisu, ktorým je vyhláška č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení platnom v čase vzniku nároku (ďalej len „vyhláška č. 32/1965“). Tento právny predpis v ustanovení § 7 ods. 1 určuje výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia za jeden bod (60,-- Sk v čase vzniku škody) a v odseku 2 tohto ustanovenia maximálnu výšku celkového odškodnenia

(240 000,-- Sk, z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť 72 000,-- Sk). V odseku 3 uvedeného ustanovenia umožňuje súdu v prípadoch hodných osobitného zreteľa odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť i nad sumu stanovenú v odsekoch 1 a 2.

Správna interpretácia ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 z hľadiska vymedzenia prípadov hodných osobitného zreteľa závisí od okolností konkrétneho prípadu, pričom významným kritériom je závažnosť spôsobenej škody na zdraví a možnosti vyliečenia či eliminácie spôsobenej škody, tzn. či v dôsledku poškodenia zdravia je poškodený obmedzený vo svojom spôsobe života, či je nútený k pravidelným kontrolám u lekárov, prípadne k ďalším operatívnym zákrokom. Pri určovaní rozsahu odškodnenia súd má možnosť, aby podľa svojej úvahy posúdil, aké zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je v posudzovanej veci primerané. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti potom môže byť primerané aj niekoľkonásobné zvýšenie tohto odškodnenia. Pri posudzovaní otázky, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určovaní rozsahu odškodnenia súd musí dbať na to, aby jeho rozhodnutie bolo ako celok spravodlivé. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také, ktoré rešpektuje jeden zo základných princípov právneho štátu a to princíp proporcionality, patriaci medzi všeobecné zásady právne. Tento princíp vyžaduje, aby medzi priznanou výškou náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, založenou na objektívnych a rozumných dôvodoch, a spôsobenou škodou existoval vzťah primeranosti.

V prejednávanej veci podľa názoru dovolacieho súdu riešenie otázky existencie dôvodov hodných osobitného a určenie rozsahu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu odvolacím súdom bolo správne. Odvolací súd poukazujúc na skutkový stav zistený súdom prvého stupňa, od ktorého sa neodklonil, správne dospel k záveru, že u žalobcu ide o prípad hodný osobitného zreteľa, keďže pracovný úraz utrpel vo veku 35 rokov, a v dôsledku tohto úrazu stratil schopnosť vykonávať akúkoľvek pracovnú činnosť, pričom bola podstatne obmedzená možnosť jeho uplatnenia sa v rodinnom, spoločenskom, kultúrnom a športovom živote. Aj rozsah priznaného odškodnenia vo výške 20-násobku sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov určeného znaleckým posudkom (po odrátaní už vyplatenej sumy a sumy právoplatne priznanej prvostupňovým rozsudkom) bol v súlade s princípom proporcionality, teda bol primeraný utrpeným trvalým následkom poškodenia zdravia (keď naopak odškodnenie len v rozsahu sumy zodpovedajúcej základnému počtu

bodov – 20 100,-- Sk /667,20 EUR/, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa, bolo zjavne neprímerané). Odvolací súd svoje úvahy aj riadne a presvedčivo odôvodnil. Dovolací súd sa s dôvodmi rozsudku odvolacieho súdu stotožňuje a v podrobnostiach na ne poukazuje.

Dôvodnou nebola ani námietka dovolateľky o nesprávnom určení výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za jeden bod, ktorá podľa jej názoru mala byť táto určená sumou 30,-- Sk a to v zmysle § 7 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 v znení platnom v čase vzniku úrazu, a nie sumou 60,-- Sk, z ktorej vychádzal prvostupňový i odvolací súd. Nehľadiac na to, že proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola žalobcovi čiastočne priznaná uvedená náhrada, vychádzajúca z výšky náhrady za jeden bod 60,-- Sk, žalovaný ani vedľajšia účastníčka odvolanie nepodali, v súvislosti s touto otázkou považuje dovolací súd za potrebné uviesť nasledovné:

V zmysle § 14a vyhlášky č. 19/1999 Z. z., ktorou bola s účinnosťou od 1. apríla 1999 novelizovaná vyhláška č. 32/1965 (okrem iného tak, že výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60,-- Sk za jeden bod), pri odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia z poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred 1. aprílom 1999, sa postupuje podľa doterajších predpisov. Uvedené ustanovenie možno vykladať dvojakým spôsobom a to jednak tak, že nároky na odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia sa riadia vyhláškou č. 32/1965 v znení do 31. marca 1999, ak do tohto dátumu došlo k škodnej udalosti (úrazu, či inému poškodeniu zdravia), pričom nie je rozhodujúce, kedy došlo aj k vzniku odškodňovanej bolesti, resp. k ustáleniu zdravotného stavu umožňujúcemu konštatovať stav sťaženia spoločenského uplatnenia, a jednak tak, že uvedené nároky sa riadia touto vyhláškou v znení do 31. marca 1999, ak do tohto dátumu došlo nielen k škodnej udalosti, ale aj k vzniku bolesti, resp. k takému ustáleniu zdravotného stavu poškodeného, ktorý umožňuje posúdiť sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa názoru dovolacieho súdu za ústavne súladný treba považovať výklad podľa druhej alternatívy. V zmysle § 2 uvedenej vyhlášky sa totiž odškodnenie za bolesť poskytuje nielen za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, ale aj za bolesti spôsobené liečením poškodenia zdravia alebo odstraňovaním jeho následkov. Okamih vzniku škodnej udalosti teda nemusí byť totožný z okamihom odškodňovanej bolesti. V prípade sťaženia spoločenského uplatnenia sa odškodnenie poskytuje, ak úraz má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb. K sťaženiu spoločenského uplatnenia teda dochádza, ak následkom úrazu alebo iného poškodenia

na zdraví, prípadne zhoršením ich následkov, nastanú v zdravotnom stave poškodeného také zmeny, ktoré majú preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre jeho životné úkony. Či a aké zmeny v zdravotnom stave nastali, je možné zistiť, ak je možné považovať zdravotný stav poškodeného za ustálený, teda v dobe, kedy je možné vykonať jeho posúdenie. Sťaženie spoločenského uplatnenia teda vzniká až v tejto dobe. Keďže neexistuje rozumný dôvod, pre ktorý by výška náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia mala byť posudzovaná podľa vyhlášky č. 32/1965 v znení platnom v čase, keď tieto nároky ešte nevznikli, treba pri jej určení vychádzať zo znenia tohto predpisu v čase vzniku odškodňovanej bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia.

Pretože v prejednávannej veci došlo k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu podľa skutkového zistenia súdu prvého stupňa (vyplývajúceho zo znaleckého posudku zohľadňujúceho opakované komplikácie a operácie žalobcu) až počnúc aprílom 2005 (str. 6 prvostupňového rozsudku), riadi sa výška odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vyhláškou č. 32/1965 v znení novely vykonanej vyhláškou č. 19/1999 Z.z. To znamená, že výška tejto náhrady je 60,-- Sk za jeden bod.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie vedľajšej účastníčky smerujúce proti správnomu rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Úspešnému žalobcovi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože trov súvisiace s odmenou jeho zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu nepovažoval za potrebné na účelné bránenie práva.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2011

JUDr. Rudolf Č i r č, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová